

Universiteit Utrecht

**De relatie tussen de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie
en hoe sekse deze relatie beïnvloedt**

Output 7 – Final version Master Thesis

Master's thesis

Utrecht University

Master's programme in Clinical Child, Family and Education Studies

L. A. M. Op de Laak (6941591)

Supervisor: H. S. van der Baan

Tweede beoordelaar: G. J. Meerkerk

Inleverdatum: 21 mei 2021

Woordenaantal thesis: 3880

Abstract (Engels): 234

Abstract (Nederlands): 245

Abstract

This study addresses the role of the parent-child relationship quality, gender and their interaction in juvenile delinquency. Delinquent behavior of both boys and girls and the parent-child relationship with both mothers and fathers was examined. Knowledge of risk and protective factors and their effects is vital for successfully preventing and reducing juvenile delinquency. Guided by previous research, a negative link between the parent-child relationship quality and juvenile delinquency was expected, with strongest links for father-son and mother-daughter relationships. Adolescents ($n = 437$, $M_{age} = 16$, 56.8% boys) filled in self-report questionnaires measuring their parent-child relationship quality (NRI) and delinquent behavior (ZD). Hierarchical multiple regression analyses show that for the mother-child relationship *support* was negatively and *negative interactions* was positively associated with juvenile delinquency. No significant effects were found for *power* or *gender*. For fathers, only *gender* was significantly associated with juvenile delinquency when controlled for the quality of the father-child relationship. No significant effects were found for *support*, *negative interactions* or *power*. Gender did not moderate any of the significant effects. The significant effect sizes were very small. The results imply that interventions on juvenile delinquency should focus on creating a positive family environment, rather than parental control. Distinction in gender seems to be unnecessary. Given the gap in research, future studies should also focus on the father-child relationship.

Keywords: juvenile delinquency, quality of the parent-child relationship, parental support, negative interactions, parental power

Abstract

Dit onderzoek richt zich op de relatie tussen de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie, met sekse van de adolescent als mogelijke moderator. Delictgedrag van jongens en meisjes en de ouder-kindrelatie met vaders en moeders werden onderzocht. Het identificeren van beschermende factoren voor jeugddelinquentie is belangrijk voor het ontwikkelen en verbeteren van (preventieve) interventies. Op basis van bestaand onderzoek werd een negatieve relatie tussen de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie verwacht, met een sterkere relatie voor vader-zoonrelaties en moeder-dochterrelaties. Adolescenten ($n = 427$, $M_{age} = 16$, 56.8% jongens) vulden zelfrapportage vragenlijsten in over de ouder-kindrelatie (NRI) en jeugddelinquentie (ZD). Hiërarchische multiële regressieanalyses laten zien dat voor de moeder-kindrelatie *support* een negatieve en *negative interactions* een positieve significante relatie heeft met jeugddelinquentie. Voor *power* en *sekse* werden geen significante effecten gevonden. Hiërarchische multiële regressieanalyses voor de vader-kindrelatie laten zien dat er een significant negatief hoofdeffect is voor sekse wanneer gecontroleerd wordt voor de kwaliteit van de vader-kindrelatie. De effecten van *support*, *negative interactions* en *power* waren niet significant. Sekse modereerde geen van de gevonden effecten. De effectgroottes zijn zeer zwak. De resultaten impliceren dat interventies tegen jeugddelinquentie moeten focussen op het creëren van een positief opvoedklimaat waarin de adolescent zich gesteund voelt, in plaats van het vergroten van ouderlijke controle. Er lijkt bij interventies geen onderscheid nodig tussen jongens en meisjes. Gezien de kloof in huidig wetenschappelijk onderzoek, zouden vervolgstudies meer moeten focussen op de vader-kindrelatie.

Trefwoorden: jeugddelinquentie, kwaliteit ouder-kindrelatie, ouderlijke steun, conflicten, autonomie

Introductie

Jeugddelinquentie

Jeugddelinquentie wordt in Nederland gedefinieerd als alle wettelijk strafbare gedragingen door kinderen en jongeren van 12 tot 18 à 23 jaar (Van der Laan & Beerthuisen, 2018). Hoewel jeugddelinquentie sinds 2008 in Nederland jaarlijks afneemt, blijkt deze daling voor zelfgerapporteerde jeugddelinquentie minder sterk te zijn (Van der Laan & Beerthuisen, 2016). Daar waar het volwassen strafrecht repressie en vergelding als hoofddoel heeft, staat in het jeugdstrafrecht preventie van recidive centraal (Weijers, 2020). Om recidive te voorkomen zijn (preventieve) interventies nodig (Rennie & Dolan, 2010). Het identificeren van predictoren voor jeugddelinquentie is belangrijk voor het ontwikkelen en verbeteren van deze (preventieve) maatregelen en interventies (Rennie & Dolan, 2010). Bestaand wetenschappelijk onderzoek focust veelal op risicofactoren en minder op beschermende factoren, terwijl beschermende factoren de negatieve effecten van risicofactoren juist kunnen verzachten (Rennie & Dolan, 2010). Dit zou volgens Rennie en Dolan een belangrijk(er) element moeten zijn binnen interventies.

Criminologische theorieën trachten (jeugd)delinquentie te verklaren of voorspellen. Zo omschrijft Hirschi (1969) middels de sociale controletheorie dat betrokkenheid bij en hechting met ouders, vrienden, school en de maatschappij als geheel, jeugddelinquentie kan voorkomen. Een negatieve verbinding vormt een risicofactor, een positieve verbinding vormt een beschermende factor. Thornberry (1987) breidt deze theorie uit en voegt daar onder andere aan toe dat de verbindingen met de omgeving en de effecten daarvan verschillen per levensfase.

Kwaliteit van de ouder-kindrelatie

Dat deze verbindingen veranderen, komt onder andere naar voren in de ouder-kindrelatie. Deze relatie is met name gedurende de adolescentie sterk aan verandering onderhevig. Ten opzichte van de kindertijd verslechtert deze vaak tijdelijk (Keijsers et al., 2011). Ouders en adolescenten moeten hun verantwoordelijkheden reorganiseren en werken naar een meer gelijkwaardige relatie, wat vaak gepaard gaat met conflicten (Furman & Buhrmester, 1992; Branje, 2018). Furman en Buhrmester (1992) onderscheiden diverse facetten in de ouder-kindrelatie, waaronder *support*, ook wel de mate waarin adolescenten steun ervaren van hun ouders, *negative interactions*, ook wel de mate waarin zich conflicten voordoen binnen de ouder-kindrelatie en *power*, de mate waarin de ouder dominant is en de adolescent dus minder autonomie heeft. In veel gevallen zullen gedurende de adolescentie de

conflicten met ouders toenemen en de ervaren oudersupport afnemen, waarna de adolescent aan het einde van deze fase meer autonomie ervaart en de ouder-kindrelatie als gelijkwaardiger ziet (De Goede et al., 2009). Binnen de kwaliteit van de ouder-kindrelatie zijn sekseverschillen zichtbaar. Furman en Buhrmester (1992) zien dat jongens meer support vinden bij vaders dan moeders en meer autonomie ervaren dan meisjes. De Goede et al. (2009) zien dat binnen vader-dochterrelaties *power* weinig afneemt en conflicten toenemen, en dat adolescenten minder autonomie ervaren bij moeders die veel support tonen.

Ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie

Autonomie is een van de aspecten waar adolescenten in hun ontwikkelingsfase toenemende behoefte aan hebben (Harris-McKoy & Cui, 2012). Oudercontrole blijkt gedurende de adolescentie vaak af te nemen; ouders lijken deze behoefte te begrijpen en te respecteren (Keijsers et al., 2011). Bij te veel autonomie zijn adolescenten echter geneigd risicovol gedrag te vertonen (Barnes et al., 2006). Weinig controle van ouders wordt dan ook geassocieerd met een toename in jeugddelinquentie (Hoeve et al., 2009; Harris-McKoy & Cui, 2012).

Keijsers et al. (2010) zien dit effect enkel bij gezinnen met weinig oudersupport. Zij zien bij gezinnen met veel oudersupport dat jeugddelinquentie juist toeneemt wanneer ouders veel controle uitoefenen, mogelijk doordat ouderlijke controle door adolescenten als minder gepast wordt ervaren wanneer de ouder-kindrelatie gelijkwaardiger is. Ander onderzoek bevestigt de beschermende rol van oudersupport (Barnes et al., 2006; De Kemp et al., 2007; Hoeve et al., 2009). De Kemp et al. (2007) zien dat dit verband sterker is voor meisjes dan voor jongens, mogelijk omdat meisjes gevoeliger zijn voor positieve aspecten in de opvoedomgeving. Hoeve et al. (2009) zien dat het verband sterker is voor vaders en zonen en voor moeders en dochters, mogelijk omdat kinderen zich meer identificeren met de ouder van hetzelfde geslacht.

Kinderen die weinig oudersupport ervaren, rapporteren over het algemeen meer conflicten in de ouder-kindrelatie (Furman & Buhrmester, 1992). Branje et al. (2009) en Lam et al. (2012) zien dat een conflictueuze (en dus negatieve) ouder-kindrelatie een indicator is voor delictgedrag bij adolescenten. Eichelsheim et al. (2010) stellen dat binnen de ouder-kindrelatie het hebben van veel conflicten de sterkste voorspeller is voor delictgedrag. Zij zien hierbij geen verschillen voor sekse of etniciteit.

Bovenstaande toont aan dat er een verband is tussen de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie. Opvallend is dat bestaand onderzoek naar de ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie voornamelijk gefocust is op delictgedrag van jongens en de

ouderrelatie met moeders, waardoor kennis over delinquente meisjes en de ouderrelatie met vaders ontbreekt (Hoeve et al., 2009).

Doelstelling onderhavig onderzoek

Het doel van dit onderzoek is om inzichtelijk te maken wat de relatie is tussen de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie en of hierin sekseverschillen zijn. Gezien de eerder genoemde kloof in wetenschappelijk onderzoek, wordt binnen dit onderzoek gekeken naar de ouder-kindrelaties met zowel vaders als moeders en delictgedrag van zowel jongens als meisjes. De onderzoeksvraag die hierbij centraal staat, is als volgt geformuleerd: “Is er een relatie tussen de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie en zijn hierin sekseverschillen?”. Inzicht in de invloed van de kwaliteit van de ouder-kindrelatie op jeugddelinquentie biedt mogelijk aanknopingspunten voor maatregelen en interventies, specifiek voor educatie en vaardigheidstraining van zowel de ouders als delinquente adolescent (Hoeve et al., 2009). De verwachting is dat een goede ouder-kindrelatie een beschermende factor is voor jeugddelinquentie en dat hierin sekseverschillen zichtbaar zijn. Hierbij wordt specifiek verwacht dat *support* en *power* een negatieve relatie met jeugddelinquentie hebben. Verwacht wordt dat *negative interactions* een positieve relatie heeft met jeugddelinquentie (Branje et al., 2009; Lam et al., 2012). Voor deze relaties wordt verwacht dat deze het sterkst zijn voor de vader-zoon en moeder-dochter relatie (Furman & Buhrmester, 1992; Hoeve et al., 2009).

Methode

Onderzoeksdesign

Huidig onderzoek is beschrijvend kwantitatief van aard. De data is afkomstig uit het RADAR-project, een Nederlands prospectief cohortonderzoek dat adolescenten en hun ouders gedurende zes jaar heeft gevolgd (Van Lier et al., 2008). Er wordt gekeken naar data uit wave 4, omdat de leeftijd van de steekproef in deze wave rond de piek van jeugddelinquentie ligt (Keijsers et al., 2011; Goudriaan et al., 2018). De data van deze wave is verzameld van januari tot september 2009.

Participanten

De steekproef bestaat uit 437 adolescenten (56.8% jongen, leeftijd $M = 16$, $SD = 0.47$, en 43.2% meisjes, leeftijd $M = 16$, $SD = 0.42$). Hiervan hebben 419 adolescenten een Nederlandse achtergrond en 18 een niet-Nederlandse achtergrond. Het educatieniveau binnen de steekproef ligt relatief hoog; 30.7% van de adolescenten volgt onderwijs op vwo-niveau, 26.5% op havo, 17.2% op vmbo-t en 11% op vmbo-kader/gemengd. Ook de

sociaaleconomische status (SES) van ouders is relatief hoog. Van de vaders heeft 52.9% een hoge SES, van de moeders is dit 37.8%. Binnen dit onderzoek is geen onderscheid gemaakt tussen bovenstaande groepen.

Procedure

Respondentenwerving

Binnen het RADAR-project is gebruikgemaakt van een geselecteerde steekproef waarbij adolescenten met een verhoogd risico op delictgedrag (hoogrisico adolescenten) zijn oververtegenwoordigd. Enkel gezinnen die de Nederlandse taal goed beheersen zijn geïncludeerd in het RADAR-project. In wervingsfase 1 zijn op willekeurige wijze 429 reguliere basisscholen uit Utrecht, Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Almere geselecteerd uit een lijst van 850 reguliere basisscholen. Hiervan waren 296 scholen bereid tot deelname, waarvan om logistieke redenen bij 230 scholen data is verzameld. De leerkrachten van groep 6 van deze scholen hebben een Nederlandse vertaling (Verhulst et al., 1997) van de *Teachers Report Form* (Achenbach, 1991) ingevuld, over 5169 kinderen. De T-scores op de TRF bepaalden de indeling voor de controle- (< 60) of risicogroep (≥ 60). Een groep van 3237 kinderen werd geselecteerd op basis van de inclusiecriteria. Om logistieke redenen zijn 1544 kinderen doorgeslagen naar de volgende fase, waarvan 457 binnen de risicogroep. In fase twee zijn de gezinnen van deze kinderen telefonisch benaderd met informatie over het RADAR-project. Gezinnen die niet voldeden aan de inclusiecriteria, waaronder de aanwezigheid van beide ouders en een broer/zus van minstens tien jaar oud, geen toestemming gaven voor deelname of telefonisch niet bereikbaar waren, zijn niet opgenomen binnen de steekproef. Aan het eind van de tweede wervingsfase zijn 497 gezinnen geïncludeerd, waarvan 206 binnen de risicogroep.

Dataverzameling

In elke wave zijn huisbezoeken afgelegd waarbij de adolescent en ouders vragenlijsten hebben ingevuld over de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en delictgedrag. Na dit huisbezoek heeft de adolescent na drie, zes en negen maanden eenmaal een vragenlijst ingevuld over delictgedrag en gedurende een week dagelijks vragenlijsten ingevuld over de kwaliteit van de ouder-kindrelatie.

Ethische aspecten

De ouders en adolescent hebben informed consent gegeven voor deelname. Participanten hebben een kleine financiële vergoeding gekregen voor deelname.

Meetinstrumenten

Binnen dit onderzoek wordt bij onderstaande meetinstrumenten gebruikgemaakt van de door de adolescent ingevulde versie.

Jeugddelinquentie

Jeugddelinquentie wordt gemeten aan de hand van de ‘Zelfrapportage Delinquent gedrag’ (ZD, Van Lier et al., 2008), een vragenlijst gebaseerd op de *International Self-Report Delinquency Study* (Junger-Tas et al., 1994). Met deze vragenlijst kunnen drie typen delicten worden uitgevraagd; vermogensdelicten (12 items), geweldsdelicten (5 items) en vernieling en openbare orde delicten (7 items). Voorbeelditems zijn respectievelijk “Hoe vaak heb je in het afgelopen jaar iets uit een winkel gestolen van minder dan 5 euro?”, “Hoe vaak heb je in het afgelopen jaar iemand bedreigd om die persoon bang te maken of iets te laten doen?” en “Hoe vaak heb je in het afgelopen jaar expres een vrachtauto, bus of motor beschadigd?”. De adolescent beantwoordt op een 5-punts Likertschaal of het delict *0, 1, 2, 3-10* of *vaker dan 10 keer* gepleegd is in het afgelopen jaar. De som van de antwoorden op de 30 items vormt de score op de frequentieschaal. De frequentieschaal wordt binnen dit onderzoek gebruikt als zijnde een “totaalscore” voor delinquentie, waarbij een hoge score veelvuldig delinquent gedrag indiceert. De interne consistentie was uitstekend ($\alpha = .91$).

Kwaliteit van de ouder-kindrelatie

De kwaliteit van de ouder-kindrelatie wordt gemeten met de Nederlandse versie (Van Lier et al., 2008) van de Network of Relationships Index (NRI, Furman & Buhrmester, 1985). Hierbij wordt afzonderlijk gekeken naar de vader- en moederversie. Binnen dit onderzoek wordt ook afzonderlijk gekeken naar de drie aspecten van de ouder-kindrelatie, welke tevens de drie schalen vormen van de NRI: *support* (8 items), *negative interactions* (6 items) en *power* (6 items). Voorbeelditems per schaal voor de moederversie zijn respectievelijk: “Bewondert en respecteert je moeder je?”, “Werken jij en je moeder op elkaars zenuwen?” en “Hoe vaak vertelt je moeder je wat je moet doen?”. De adolescent geeft op een 5-punts Likertschaal aan in hoeverre de stelling toepasselijk is (1 = *weinig of niet*, 5 = *meer kan niet*). De schaalscores worden gevormd door het gemiddelde van de antwoorden op de items. Uit betrouwbaarheidsanalyses blijkt dat de betrouwbaarheid van de *support*-schaal op zowel de moeder- als vadersversie goed is (respectievelijk $\alpha = .836$ en $.860$), op de *negative interactions*-schaal uitstekend ($\alpha = .939$ en $.925$) en op de *power*-schaal goed ($\alpha = .897$ en $.889$).

Analyses

Om de hoofdvraag te beantwoorden zijn twee hiërarchische multipiele regressieanalyses uitgevoerd, één voor de moeder-kindrelatie en één voor de vader-

kindrelatie. De hiërarchische multiële regressieanalyses bevatten als afhankelijke variabele de frequentieschaal van de ZD. Model 1 bestaat uit de onafhankelijke variabelen *support*, *negative interactions*, *power* en *sekse* (van de adolescent). In model 2 worden daaraan interactietermen toegevoegd: *support_xsekse*, *negative interactions_xsekse* en *power_xsekse*. Aan de hand van model 1 kunnen de hoofdeffecten van de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en sekse op jeugddelinquentie worden beoordeeld. Aan de hand van model 2 kan beoordeeld worden of sekse een moderator is voor de relatie tussen de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie.

Resultaten

Assumpties en missing data

Bij het controleren van de assumpties blijkt er sprake te zijn van meerdere uitschieters op de ZD-frequentie variabele. Gezien deze theoretisch te verklaren zijn (zie discussie), is ervoor gekozen deze uitschieters niet te verwijderen uit het databestand.

Daarnaast is er, ook na het centreren van de onafhankelijke variabelen, sprake van (structurele) multicollineariteit, waarbij de predictoren uit model 1 en interactievariabelen uit model 2 met elkaar correleren. Belsley et al. (2005) suggereren om bij structurele multicollineariteit variabelen uit het model te verwijderen. Om een *confirmation bias* te voorkomen, waarbij gezocht wordt naar significante effecten door de *p*-waarde te beïnvloeden, is ervoor gekozen om geen variabelen te verwijderen; er is geen analyse uitgevoerd met enkel de interactietermen.

Tevens blijken de gestandaardiseerde residuen van de afhankelijke variabele niet-normaal verdeeld. Er is sprake van een rechtsscheve verdeling. Ook na een log-10 transformatie blijft de data rechtsscheef verdeeld. Schmidt en Finan (2018) benoemen dat schending van normaliteit in grote datasets (>10 metingen per variabele) geen merkbare invloed heeft op de resultaten. Daarnaast benadrukken zij dat datatransformaties puntschattingen beïnvloeden en dat schending van normaliteit dit niet doet. Bij het uitvoeren onderstaande analyses is daarom gebruikgemaakt van de onbewerkte data. Zoals in Tabel 1 en 2 zichtbaar is, is er sprake van enige missing data. Bij de frequentieschaal van de ZD zijn dit $n = 5$. Bij de NRI-schalen voor vaders zijn dit bij *support* $n = 20$, *negative interactions* $n = 20$ en bij *power* $n = 19$. Bij de NRI-schalen voor moeders zijn dit $n = 0$. Uit een Little's MCAR-test blijkt dat er sprake is van "missing data at random" ($p > .05$). Gezien deze missing data minder dan 10% van de totale steekproef bedraagt, heeft dit geen invloed op de uitkomsten van de analyses (Dong & Peng, 2013). Bij het uitvoeren van onderstaande analyses is daarom

listwise deletion toegepast. Hierbij zijn respondenten die één of meer items missen op de ingevoerde variabelen niet meegenomen in de analyses.

Delictgedrag

Tabel 1 laat zien dat het merendeel van de steekproef naar eigen zeggen geen delictgedrag heeft vertoond in het (voorafgaande) jaar van invullen. Tevens blijkt dat de jongens in de steekproef delinquenter zijn dan meisjes, zij scoren significant hoger op de totaal frequentie van delictgedrag. Vernieling en openbare orde delicten werden het vaakst gepleegd ($n = 119$), daarna vermogensdelicten ($n = 94$) en tenslotte geweldsdelicten ($n = 66$). Per delicttype zijn de meest gepleegde delicten respectievelijk het expres beschadigen/bekladden van spullen van de school ($n = 96$), geld stelen van thuis, minder dan vijf euro ($n = 34$) en iemand slaan/schoppen zonder dat diegene gewond is geraakt ($n = 57$).

Tabel 1 Beschrijvende statistieken Zelfrapportage Delinquent Gedrag

	<i>N</i>	<i>M (SD)</i>	Range ^a	Percentage delinquenten ^b	<i>t</i>
Frequentie delictgedrag					
Jongens	244	3.46 (9.42)	120	46.7	
Meisjes	188	1.90 (4.56)	35	36.2	
Totaal	432	2.78 (7.72)	120	42.1	
Jongens vs. meisjes					2.271*

* $p < .05$ (2-tailed)

a: Scores op de ZD kunnen variëren van 0 tot maximaal 150

b: percentage frequentie delictgedrag ≥ 1

Kwaliteit ouder-kindrelatie

Uit Tabel 2 blijkt dat adolescenten hun moeders significant hogere scores geven op support en negative interactions dan vaders. Daarnaast geven meisjes significant hogere scores op support in de moeder-kindrelatie dan jongens. Jongens geven vaders een significant hogere score op power in de ouder-kindrelatie dan meisjes.

Tabel 2 Beschrijvende statistieken Network of Relationships Inventory

		Jongens		Meisjes		J vs. M ^a	Totaal		
		N	M (SD)	N	M (SD)	t	N	M (SD)	t
Support	Vader	232	3.40 (.62)	185	3.35 (.67)	.836	417	3.38 (.64)	
	Moeder	248	3.52 (.62)	189	3.78 (.61)	-4.158***	437	3.63 (.63)	
	V vs. M ^b								-9.00***
Negative	Vader	232	1.67 (.63)	185	1.73 (.72)	-.873	417	1.69 (.67)	
Interactions	Moeder	248	1.78 (.67)	189	1.82 (.72)	-.224	437	1.79 (.69)	
	V vs. M ^b								-2.25*
	Power	Vader	233	2.73 (.68)	185	2.57 (.71)	2.16*	418	2.66 (.70)
	Moeder	248	2.71 (.67)	189	2.68 (.70)	.396	437	2.69 (.68)	
	V vs. M ^b								-0.91

* $p < .05$ (2-tailed); *** $p < .001$ (2-tailed)

a: Jongens versus meisjes

b: Vader versus moeder

Kwaliteit ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie

Om te onderzoeken of er een relatie is tussen de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie en of hierin sekseverschillen zijn, zijn twee hiërarchische regressieanalyses uitgevoerd. Een voor de moeder-kind relatie, een voor de vader-kindrelatie.

Moeder-kindrelatie en jeugddelinquentie

Uit de hiërarchische regressieanalyse blijkt dat het model 1, met de hoofdeffecten *sekse*, *support*, *negative interactions* en *power*, in zijn geheel significant is en 10% van de variantie op de totaalscore voor jeugddelinquentie verklaart; $F(4, 427) = 11.24, p < .001$. De effectgrootte is zeer zwak ($R^2 = .10$). In Tabel 3 zijn de resultaten voor de predictoren weergegeven. Er is geen significant hoofdeffect van sekse. Van de ouder-kindrelatie is er een significant negatief effect voor *support* en een significant positief effect voor *negative interactions*. Het tweede model, uitgebreid met de interactietermen, blijkt tevens in zijn geheel significant te zijn en 11% van de variantie op de totaalscore voor jeugddelinquentie te verklaren; $F(7, 424) = 7.20, p < .001$. De effectgrootte is zeer zwak ($R^2 = .11$). Geen van de interactie-effecten is significant. Het tweede model is niet significant beter dan model 1 ($\Delta R^2_{\text{mod2-mod1}} = .01, p > .05$). Model 1 is het meest passende model.

Tabel 3 Resultaten predictoren hiërarchische regressieanalyse moeder-kindrelatie

Variabele	<i>t</i> (431)	<i>B</i>	β	<i>sr</i> ²	<i>R</i>	<i>R</i> ²	ΔR^2
Model 1					.32	.10***	
Sekse ^a	-1.26	-0.92	-0.06	< .01			
Support	-4.54***	-2.78	-0.27	.04			
Negative interactions	0.41	0.23	0.02	< .01			
Power	-3.44***	-1.89	-0.17	.02			
Model 2					.33	.11***	.01
Sekse _x Support	1.50	1.91	.24	< .01			
Sekse _x Negative Interactions	-.37	-.42	-.06	< .01			
Sekse _x Power	1.33	1.46	.20	< .01			

*** $p < .001$ *a*: 1 = jongen, 2 = meisje**Vader-kindrelatie en jeugd delinquentie**

Uit de hiërarchische regressieanalyse blijkt dat het model 1, met de hoofdeffecten *sekse*, *support*, *negative interactions* en *power*, in zijn geheel significant is en 2% van de variantie op de totaalscore voor jeugd delinquentie verklaart; $F(4, 408) = 2.47, p < .05$. De effectgrootte is zeer zwak ($R^2 = .02$). In Tabel 4 zijn de resultaten voor de predictoren weergegeven. Er is een significant negatief hoofdeffect van *sekse*, wat betekent dat jongens meer delictgedrag hebben vertoond dan meisjes. Geen van de hoofdeffecten van de kwaliteit van de ouder-kindrelatie zijn significant. Het tweede model, uitgebreid met de interactietermen, blijkt in zijn geheel niet significant te zijn; $F(7, 405) = 1.89, p > .05$. Geen van de interactie-effecten is significant. Model 1 is het meest passende model.

Tabel 4 Resultaten predictoren hiërarchische regressieanalyse vader-kindrelatie

Variabele	<i>t</i> (411)	<i>B</i>	β	<i>sr</i> ²	<i>R</i>	<i>R</i> ²	ΔR^2
Model 1					.14	.02*	
Sekse ^a	-2.25*	-1.73	-0.11	.01			
Support	-1.51	-1.01	-0.08	< .01			
Negative interactions	0.60	0.40	0.04	< .01			
Power	-1.43	-.84	-0.08	< .01			
Model 2					.18	.03	.01
Sekse _x Support	0.29	0.40	0.05	< .01			
Sekse _x Negative Interactions	1.50	2.05	0.28	< .01			
Sekse _x Power	0.32	0.38	0.05	< .01			

* $p < .05$ *a*: 1 = jongen, 2 = meisje

Discussie

Daar waar het volwassen strafrecht repressie en vergelding als hoofddoel heeft, staat in het jeugdstrafrecht preventie van recidive centraal (Weijers, 2020). Om recidive te voorkomen zijn (preventieve) interventies nodig (Rennie & Dolan, 2010). Het doel van dit onderzoek was om inzichtelijk te maken wat de relatie is tussen de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie en of hierin sekseverschillen zijn. Inzicht hierin zou een bijdrage kunnen leveren aan deze interventies.

De centrale onderzoeksvraag werd als volgt geformuleerd: “Is er een relatie tussen de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en jeugddelinquentie en zijn hierin sekseverschillen?”. Uit de hiërarchische regressieanalyse voor de moeder-kindrelatie blijkt dat wanneer *support* toeneemt, jeugddelinquentie afneemt. Dit komt overeen met de verwachting en met resultaten uit eerder onderzoek (Barnes et al., 2006; De Kemp et al., 2007; Hoeve et al., 2009). Tevens blijkt dat wanneer *negative interactions* toeneemt, jeugddelinquentie ook toeneemt. Ook dit komt overeen met de verwachting en met resultaten uit eerder onderzoek (Branje et al., 2009; Lam et al., 2012). Het effect van zowel *support* als *negative interactions* is zeer zwak. Desondanks kan men stellen dat zelfs kleine effectgroottes voor jeugddelinquentie substantieel belangrijke gevolgen kunnen hebben (Hoeve et al., 2009).

De Kemp et al. (2007) vinden voor *support* een sterker verband voor meisjes dan voor jongens. Binnen dit onderzoek blijken daarentegen geen van de interactie-effecten voor de moeder-kindrelatie significant. Ook is er geen hoofdeffect van sekse gevonden en is sekse geen moderator voor de relatie tussen de kwaliteit van de moeder-kindrelatie en jeugddelinquentie. Dit was tegen de verwachting in, gezien uit onderzoek blijkt dat zowel de mate van delictgedrag (Goudriaan et al., 2018) als de kwaliteit van de ouder-kindrelatie (Furman & Buhrmester, 1992; De Goede et al., 2009) verschillend is voor jongens en meisjes.

Uit de hiërarchische regressieanalyse voor de vader-kindrelatie blijkt dat model 1 het meest passend is. Er is een significant hoofdeffect voor sekse, waaruit blijkt dat meisjes significant minder delictgedrag vertonen dan jongens wanneer gecontroleerd wordt voor de kwaliteit van de vader-kindrelatie. Er zijn geen significante effecten gevonden voor de kwaliteit van de vader-kindrelatie. Gezien eerder onderzoek aan toont dat onder andere support van vaders een sterker verband houdt met jeugddelinquentie dan support van moeders (Hoeve et al., 2009), is dit tegen de verwachtingen

Dat de effecten van de vader- en moeder-kindrelatie op jeugddelinquentie verschillend zijn, kan volgens Videon (2005) worden verklaard doordat de ouder-kindrelatie met vaders en moeders zowel kwantitatief als kwalitatief verschillend is. Zo brengen moeders over het

algemeen meer tijd door met hun kinderen en nemen zij meer verzorgende taken op zich dan vaders.

Bij het interpreteren van bovenstaande resultaten dienen een aantal onderzoekslimitaties in acht te worden genomen. Zo blijkt, ondanks oververtegenwoordiging van hoogrisico adolescenten, de steekproef minder delinquent dan verwacht. Afgezien van een aantal uitschieters is de gemiddelde score op de ZD relatief laag. Daarnaast blijkt het delictgedrag voornamelijk te gaan om minordelicten zoals het bekladden van schoolspullen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de adolescenten in de steekproef relatief hoogopgeleid zijn en uit gezinnen komen met een relatief hoge sociaaleconomische status. In eerder onderzoek wordt een negatief verband gelegd tussen zowel sociaaleconomische status als opleidingsniveau en delictgedrag (van der Laan & Beerthuizen, 2018).

Daarentegen heeft dit onderzoek ook sterke punten. Zo is er, in tegenstelling tot het overgrote deel van bestaand onderzoek, gekeken naar delictgedrag van zowel jongens als meisjes en naar de ouder-kindrelatie met zowel moeders als vaders. Ook zijn er drie aspecten van de ouder-kindrelatie meegenomen, wat een gedetailleerder beeld schetst dan, zoals in ander onderzoek, oudersupport alleen. Jeugddelinquentie is een complex en veelzijdig probleem dat meerdere oorzaken en instandhoudende factoren kent (van der Laan & Beerthuizen, 2018). Hoe gericht onderzoek is, hoe concreter de implicaties voor de praktijk (Boendermaker & Ince, 2008).

Dit onderzoek betreft een cross-sectioneel onderzoek, waarbij enkel vastgesteld kan worden hoe variabelen met elkaar worden geassocieerd. Onduidelijk is nog of *support* en *negative interactions* in de moeder-kindrelatie jeugddelinquentie beïnvloeden, of delictgedrag van de jongere de kwaliteit van de moeder-kindrelatie beïnvloed, of dat het een wederzijdse beïnvloeding betreft zoals Thornberry (1987) aanvankelijk stelt in de interactietheorie. Longitudinaal vervolgonderzoek zou hier meer inzicht in kunnen geven.

Gezien er nog weinig onderzoek is verricht naar de invloed van de vader-kindrelatie op jeugddelinquentie (Williams & Kelly, 2005; Hoeve et al., 2009), is vervolgonderzoek noodzakelijk alvorens hierover conclusies te kunnen trekken. Wel blijkt uit onderhavig onderzoek dat binnen de moeder-kindrelatie *support* een negatieve, *negative interactions* een positieve en *power* geen relatie heeft met jeugddelinquentie. Dit impliceert dat interventies tegen jeugddelinquentie minder of niet gefocust moeten zijn op het vergroten van ouderlijke controle, maar vooral op het creëren van een positief opvoedklimaat waarin de adolescent zich gesteund voelt. Dat er geen sekseverschillen worden gevonden in onderhavig onderzoek,

impliceert dat er bij interventies geen of weinig onderscheid gemaakt hoeft te worden tussen jongens en meisjes.

Referenties

- Achenbach, T. M. (1991). Manual for the Teachers Report Form and 1991 Profile. University of Vermont, Department of Psychiatry.
- Barnes, G. M., Hoffman, J. H., Welte, J. W., Farrell, M. P., & Dintcheff, B. A. (2006). Effects of parental monitoring and peer deviance on substance use and delinquency. *Journal of Marriage and Family*, 68(4), 1084-1104. <https://www.jstor.org/stable/4122895>
- Belsley, D. A., Kuh, E., & Welsch, R. E. (2005). *Regression Diagnostics: Identifying Influential Data and Sources of Collinearity*. Wiley.
- Boendermaker, L., & Ince, D. (2008). Effectieve interventies tegen jeugd delinquentie. *Jeugd en Co Kennis*, 2, 26–38 . <https://doi.org/10.1007/BF03087480>
- Branje, S. (2018). Development of Parent–Adolescent Relationships: Conflict Interactions as a Mechanism of Change. *Child Development Perspectives*, 12(3), 171-176. <http://doi.org/10.1111/cdep.12278>
- Branje, S. J., van Doorn, M., van der Valk, I., & Meeus, W. (2009). Parent–adolescent conflicts, conflict resolution types, and adolescent adjustment. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(2), 195-204. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2008.12.004>
- De Goede, I. H., Branje, S. J., & Meeus, W. H. (2009). Developmental changes in adolescents' perceptions of relationships with their parents. *Journal of Youth and Adolescence*, 38(1), 75-88. <http://doi.org/10.1007/s10964-008-9286-7>
- De Kemp, R. A., Overbeek, G., de Wied, M., Engels, R. C., & Scholte, R. H. (2007). Early adolescent empathy, parental support, and antisocial behavior. *The Journal of Genetic Psychology*, 168(1), 5-18. <https://doi.org/10.3200/GNTP.168.1.5-18>
- Dong, Y., & Peng, C. Y. J. (2013). Principled missing data methods for researchers. *SpringerPlus*, 2(1), 1-17. <https://doi.org/10.1186/2193-1801-2-222>
- Eichelsheim, V. I., Buist, K. L., Deković, M., Wissink, I. B., Frijns, T., Van Lier, P. A., Koot, H. M., & Meeus, W. H. (2010). Associations among the parent–adolescent relationship, aggression and delinquency in different ethnic groups: A replication across two Dutch samples. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 45(3), 293-300. <http://doi.org/10.1007/s00127-009-0071-z>
- Furman, W., & Buhrmester, D. (1985). Children's perceptions of the personal relationships in their social networks. *Developmental Psychology*, 21(6), 1016–1024. <https://www.du.edu/ahss/psychology/relationship-center/media/documents/publications/furman-buhrmester-1985-2.pdf>

- Furman, W., & Buhrmester, D. (1992). Age and sex differences in perceptions of networks of personal relationships. *Child Development, 63*(1), 103-115. <https://www.jstor.org/stable/1130905>
- Goudriaan, H., Vissers, W., Sprangers, A., & Jong, L. (2018). Jeugdige verdachten. In A. M. Van der Laan, & M. G. C. J. Beerthuizen. *Monitor Jeugdcriminaliteit 2017: Ontwikkelingen in de geregistreeerde jeugdcriminaliteit in de jaren 2000 tot 2017*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.
- Harris-McKoy, D., & Cui, M. (2013). Parental control, adolescent delinquency, and young adult criminal behavior. *Journal of child and family studies, 22*(6), 836-843. <http://doi.org/10.1007/s10826-012-9641-x>
- Hirschi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. University of California Press.
- Hoeve, M., Dubas, J. S., Eichelsheim, V. I., Van der Laan, P. H., Smeenk, W., & Gerris, J. R. M. (2009). The Relationship Between Parenting and Delinquency: A Meta-analysis. *Journal of Abnormal Child Psychology, 37*(6), 749-775. <http://doi.org/10.1007/s10802-009-9310-8>
- Junger-Tas, J., Terlouw, G. J., & Klein, M. W. (1994). *Delinquent behavior among young people in the western world: First results of the international self-report delinquency study*. Kugler Publications.
- Keijsers, L., Branje, S. J. T., Van der Valk, I. E., & Meeus, W. (2010). Reciprocal Effects Between Parental Solicitation, Parental Control, Adolescent Disclosure, and Adolescent Delinquency. *Journal of Research on Adolescence, 20*(1), 88-113. <http://doi.org/10.1111/j.1532-7795.2009.00631.x>
- Keijsers, L., Loeber, R., Branje, S., & Meeus, W. (2011). Bidirectional Links and Concurrent Development of Parent-Child Relationships and Boys' Offending Behavior. *Journal of Abnormal Psychology, 120*(4), 878-889. <http://doi.org/10.1037/a0024588>
- Lam, C. B., Solmeyer, A. R., & McHale, S. M. (2012). Sibling differences in parent-child conflict and risky behavior: A three-wave longitudinal study. *Journal of Family Psychology, 26*(4), 523. <http://doi.org/10.1037/a0029083>
- Rennie, C. E., & Dolan, M. C. (2010). The significance of protective factors in the assessment of risk. *Criminal Behaviour and Mental Health, 20*(1), 8-22. <http://doi.org/10.1002/cbm.750>
- Schmidt, A. F., & Finan, C. (2018). Linear regression and the normality assumption. *Journal of clinical epidemiology, 98*, 146-151. <https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2017.12.006>

- Thornberry, T. P. (1987). Toward an interactional theory of delinquency. *Criminology*, 25(4), 863-892. <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.1987.tb00823.x>
- Van der Laan, A., & Beerthuizen, M. (2016). Jeugdige zelfgerapporteerde daders. In A. M. Van der Laan, & H. Goudriaan (Reds.), *Monitor Jeugdcriminaliteit: Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 1997 tot 2015* (pp 23-50). Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Van der Laan, A., & Beerthuizen, M. (2018). *Monitor Jeugdcriminaliteit 2017: Ontwikkelingen in de geregistreeerde jeugdcriminaliteit in de jaren 2000 tot 2017*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Van Lier, P. A. C., Frijns, T., Neumann, A., den Exter Blokland, E., Koot, H. M., & Meeus, W. (2008). *The RADAR study: Design, description of sample, and validation of cohort assignment* [Unpublished manuscript]. Department of Developmental Psychology, VU University, Research Centre Adolescent Development, Utrecht University.
- Verhulst, F.C., J. Van der Ende, and J.M. Koot. (1997). Handleiding voor de Teacher's Report Form. Afdeling Kinder- en Jeugdpsychiatrie, Sophia.
- Videon, T. M. (2005). Parent-child relations and children's psychological well-being: Do dads matter?. *Journal of family issues*, 26(1), 55-78. <http://doi.org/10.1177/0192513X04270262>
- Weijers, I. (2020). *Jeugdrecht in de praktijk*. Uitgeverij SWP.

Bijlage 1 – Reflectie aangaande dataverzameling

Gezien binnen dit onderzoek gebruik is gemaakt van bestaande data vanuit de RADAR-studie, heb ik voor mijn dataverzameling deelgenomen aan de INTRANSITION-studie. Hierbij heb ik, in verband met de huidige coronamaatregelen, digitale huisbezoeken uitgevoerd met kinderen, hun ouder en (beste) vriend(in). Deze huisbezoeken deed ik met een medestudente. Gezien er in de eerste fase weinig digitale huisbezoeken werden ingepland, heb ik extra taken op mij genomen. Zo heb ik ingevulde vragenlijsten verwerkt in Excel en heb ik meerdere telefoongesprekken gevoerd met de kinderen en hun ouder, om na de meivakantie vragenlijstjes op hun telefoon te starten (via de Ethica app). Al deze taken tezamen brengen mij nu op een totaal van 38 uur. Dit tekort heeft meerdere redenen. Een daarvan is dat ik beperkt flexibel ben vanwege het feit dat ik drie dagen per week stage loop. Deze drie dagen zijn vaak de dagen waarop huisbezoeken worden ingepland. Ik heb mijn zorgen hierover meermaals per mail geuit naar het INTRANSITION-team en naar aanleiding daarvan heb ik extra taken aangenomen. Hiermee laat ik zien dat ik een proactieve houding neem ten aanzien van de dataverzameling. Momenteel probeer ik extra uren vanuit mijn stage vrij te krijgen om te besteden aan dataverzameling. Mijns inziens doe ik er binnen mijn mogelijkheden alles aan om mijn uren te behalen voor dataverzameling. Tezamen met het feit dat er in juni en juli nog digitale huisbezoeken worden gepland, betekent dit dat ik er vertrouwen in heb dat ik voldoende uren zal kunnen maken in de komende, laatste periode. Ik ervaar de samenwerking met het INTRANSITION-team als nauw en prettig. Na afloop van de digitale huisbezoeken ben ik uitgebreid in het invullen van het logboek, wat aantoont dat ik kan reflecteren op mijzelf en het functioneren van mijn medestudenten en mij wil inzetten voor een adequate dataverzameling.